JOURNAL OF MULTIDISCIPLINARY SCIENCES AND INNOVATIONS
VOLUME 5, ISSUE 02
MOPNTHLY JOURNALS
ISSN NUMBER: 2751-4390
IMPACT FACTOR: 9,08

GLOBALIZATION AND SPIRITUALITY: THE IMPACT OF MODERN PROCESSES ON YOUTH CONSCIOUSNESS

Jalolov Sherali Abdullayevich
Senior Lecturer, Namangan State University

Toshmirzayeva Gulhayo
1st-year student, Namangan State University
Toshmirzayevagulhayo68@gmail.com

Abstract: This article analyzes the positive and negative effects of the globalization process on spiritual life, particularly on the consciousness of young people. On a global scale, the acceleration of information flows, the expansion of digital technologies, and processes of cultural integration are scientifically examined as factors that significantly influence young people's worldview, values, and lifestyle. The article also discusses the importance of national self-awareness in the context of globalization, strengthening spiritual immunity, and effective ways to counter information threats.

Keywords: globalization, spirituality, youth consciousness, information flow, digital culture, internet networks, values, spiritual immunity, cultural integration, modern processes.

GLOBALLASHUV VA MA'NAVIYAT: ZAMONAVIY JARAYONLARNING YOSHLAR ONGIGA TA'SIRI

Jalolov Sherali Abdullayevich
Namangan davlat universiteti katta o'qituvchisi
Toshmirzayeva Gulhayo
Namangan davlat universiteti 1-kurs talabasi
Toshmirzayevagulhayo68@gmail.com

Annotatsiya: Ushbu maqolada globallashuv jarayonining ma'naviy hayotga, ayniqsa yoshlar ongiga ko'rsatadigan ijobiy va salbiy ta'sirlari tahlil qilingan. Dunyo miqyosida axborot oqimlarining tezlashuvi, raqamli texnologiyalarning kengayishi va madaniy integratsiya jarayonlari yoshlarning dunyoqarashi, qadriyatlari hamda turmush tarziga sezilarli darajada ta'sir ko'rsatayotgani ilmiy asosda yoritilgan. Maqolada globallashuv sharoitida milliy o'zlikni anglash, ma'naviy immunitetni mustahkamlash, axborot xurujlariga qarshi kurashishning samarali yo'llari haqida fikr yuritilgan.

Kalit so'zlar: globallashuv, ma'naviyat, yoshlar ongI, axborot oqimi, raqamli madaniyat, internet tarmoqlari, qadriyatlar, ma'naviy immunitet, madaniy integratsiya, zamonaviy jarayonlar.

KIRISH

XXI asrda dunyo miqyosida ro'y berayotgan o'zgarishlar, tezkor axborot almashinuvi, madaniy hamkorlikning yangi shakllari va iqtisodiy integratsiyaning chuqurlashuvi insoniyat hayotida keskin burilish yasamoqda. Globallashuv jarayoni avvalo jamiyatning ma'naviy qiyofasiga, qadriyatlar tizimiga hamda yosh avlod dunyoqarashining shakllanishiga kuchli ta'sir

o‘tkazmoqda. Zamonaviy kommunikatsiya vositalari, ommaviy madaniyat, reklama, internet tarmoqlaridagi turli g‘oyaviy oqimlar yoshlar ongida murakkab jarayonlarni keltirib chiqarmoqda.

Shu o‘rinda milliy o‘zlikni anglash, ma’naviy merosni qadrlash va ma’naviy barqarorlikni saqlab qolish masalalari nihoyatda dolzarb ahamiyat kasb etadi. Zero, globallashuvning ijobiy imkoniyatlaridan samarali foydalanish bilan birga, uning ma’lum xavf va tahdidlariga nisbatan immunitet shakllantirish zarur. Ayniqsa, yoshlar ongida tanqidiy fikrlash, madaniy mas’uliyat, ma’naviy mustaqillik sifatlarini rivojlantirish bugungi kunda jamiyat taraqqiyotining asosiy shartlaridan biridir.Mazkur maqolada globallashuvning ma’naviyat sohasiga ta’siri, uning yoshlar dunyoqarashida yuzaga keltirayotgan yangicha tendensiyalar, shuningdek, zamonaviy axborot makonida uchraydigan mafkuraviy ta’sirlarning mohiyati tahlil qilinadi. Shu bilan birga, yoshlar ma’naviyatini mustahkamlashning samarali mexanizmlari, milliy va umuminsoniy qadriyatlar uyg‘unligini ta’minlash masalalari ham ilmiy asosda yoritiladi.

ASOSIY QISM

Globallashuv bugungi kunda nafaqat iqtisodiyot yoki texnologiyalar sohasiga, balki insonning dunyoqarashi, turmush tarzi va ma’naviyatiga ham bevosita ta’sir ko‘rsatmoqda. Ayniqsa, yoshlar bu jarayonning markazida turadi, chunki ular yangilikka ochiq, internetdan faol foydalanadi va turli madaniy oqimlarga tez ta’sirchan bo‘lishadi. Shu bois globallashuvning yoshlar ongiga bo‘lgan ta’sirini chuqur tushunish muhim.

Globallashuv tufayli yoshlar dunyoqarashi kengaymoqda. Oldin faqat kitoblar yoki televideniye orqali tanish bo‘lingan ma’lumotlar bugun bir necha soniyada qo‘lga kiradi. Bu ularga xorij tajribalarini o‘rganish, zamonaviy kasblar haqida bilgani, til o‘rganishga qiziqish ortishiga yordam bermoqda. Turli davlatlar madaniyati bilan tanishish esa ularning fikrini ochiq va bag‘rikeng qiladi.

Shuningdek, zamonaviy imkoniyatlar yoshlarning ijodkorlik, liderlik va tashabbuskorlik sifatlarini rivojlantiradi. Masalan, xalqaro loyihalarda qatnashish, turli onlayn kurslar orqali o‘z ustida ishlash yoshlarning mustaqil fikrlashiga ijobiy hissa qo‘shadi.

Shu bilan birga, globallashuv ma’naviy hayotda ayrim xavflarni ham yuzaga keltiradi. Eng katta muammo — bu turli zararli axborotlarning tez tarqalishi. Internetda yoshlar ko‘pincha be’mani, yengil-yelpi kontentga duch keladi. Bu esa ularning ma’naviy dunyosiga salbiy ta’sir ko‘rsatib, vaqtni behuda sarflashga, hayotga yengil qarashga olib keladi.

Ommaviy madaniyatning haddan tashqari ta’siri ham yoshlarni o‘z milliy qadriyatlaridan uzoqlashtirishi mumkin. Begona odatlar, turmush tarzi, noodatiy fikrlar ba’zan yosh ongida chalkashlik tug‘diradi. Natijada milliy urf-odatlardan uzoqlashish, o‘ziga xoslikni unutish holatlari yuzaga keladi.

Bugungi shiddatli hayotda yoshlar uchun eng kerakli narsa — ma’naviy tayanchdir. Agar yoshning ichki dunyosi mustahkam bo‘lsa, u har qanday axborotni tanlab qabul qiladi, tez ta’sirlanmaydi va hayotda to‘g‘ri yo‘lni tanlay oladi. Shuning uchun oilada, maktabda, kollej va universitetlarda yoshlarning ma’naviyatini mustahkamlashga alohida e’tibor qaratish kerak.

Ular o‘z tarixini, milliy merosini, buyuk ajdodlarimizning ilmiy va ma’naviy merosini yaxshi bilsa, global oqimlar orasida o‘z yo‘lini yo‘qotmaydi. O‘ziga ishonchli, maqsadli va mas’uliyatli bo‘lib ulg‘ayadi.

Quyida yoshlar ma’naviyatini mustahkamlash uchun sodda, ammo samarali takliflar keltiriladi:

—Axborotni tanlab qabul qilish odatini shakllantirish.Yoshlar har bir ma’lumotni tekshirib, foydali yoki zararli ekanini anglab olishni o‘rganishi kerak. Buning uchun tanqidiy fikrlashni kuchaytirish muhim.

—Milliy madaniyatni targ‘ib qilish.Film, kitob, teatr, xalq og‘zaki ijodi — bular yoshlarning ruhini boyitadigan eng kuchli vositalardir. Oilada va ta’lim muassasalarida bunga ko‘proq e'tibor berilishi lozim.

— Bo‘sh vaqtni foydali tashkil qilish.Sport, san’at, kitob o‘qish, to‘garaklar — yoshlarni zararli axborotlardan uzoqlashtiradi. Yosh qancha band bo‘lsa, salbiy ta’sirlarga shuncha kam beriladi.

—Ijtimoiy tarmoqlarda mas’uliyatli madaniyatni shakllantirish.Har bir kishi o‘z yozayotgan fikrida odobga, hurmatga va xolislikka amal qilsa, internet makoni yanada sog‘lom bo‘ladi.

—Ota-ona va ustozlar bilan muntazam suhbatlar.Ochiq muloqot yoshlarning fikrini eshitish, ular duch kelayotgan muammolarni to‘g‘ri anglashga yordam beradi. Bu esa ma’naviy tarbiyada eng muhim omillardan biridir.

XULOSA

Globallashuv jarayoni zamonaviy jamiyat hayotining ajralmas qismiga aylangan bo‘lib, u yoshlarning dunyoqarashi, qadriyati va ma’naviy rivojiga chuqur ta’sir ko‘rsatmoqda. Bu jarayonning ijobiy tomonlari — bilimlar almashinuvi, madaniy ochiqlik, zamonaviy texnologiyalarni o‘rganish imkoniyatlarining kengayishi — yosh avlodning intellektual salohiyatini oshirishda muhim omil bo‘lib xizmat qilmoqda. Ammo uning salbiy jihatlari ham bor: zararli axborot oqimlari, ommaviy madaniyatning ortiqcha ta’siri, milliy qadriyatlardan uzoqlashish xavfi ham yosh ongida murakkab holatlarni yuzaga keltirishi mumkin.

Shu bois globallashuv sharoitida yoshlar ma’naviyatini mustahkamlash barcha uchun mas’uliyatli vazifa hisoblanadi. Oila, ta’lim muassasalari, jamoatchilik va davlat birgalikda harakat qilgandagina yoshlar ongida barqaror ma’naviy immunitet shakllantirish mumkin bo‘ladi. Yoshlarning foydali axborotni tanlay bilishi, milliy merosni qadrlashi, mustaqil fikrlashi va o‘z o‘rnini to‘g‘ri belgilashi globallashuvning salbiy ta’sirlarini kamaytiradi.

Umuman olganda, globallashuv — bu to‘xtatib bo‘lmaydigan jarayon. Ammo uni to‘g‘ri boshqarish va undan to‘g‘ri foydalanish insonning o‘ziga bog‘liq. Agar yoshlar mustahkam ma’naviy poydevor, sog‘lom dunyoqarash va hayotiy maqsadga ega bo‘lsalar, ular har qanday global ta’sirlar orasida yo‘qolib qolmaydi, aksincha, rivojlanish uchun zarur imkoniyatlarni topa oladi. Shu ma’noda, ma’naviyatni asrash va boyitish globallashuv davrida ham eng muhim vazifalardan biri bo‘lib qoladi.

Adabiyotlar ro‘yxati.

1. Karimov I.A. Yuksak ma’naviyat – yengilmas kuch. Toshkent: Ma’naviyat, 2008, B. 45–78.
2. Jo‘rayev R. Ma’naviyat asoslari. Toshkent: O‘zbekiston, 2019, B. 12–50.
3. Qodirova G., Tursunov A. Globallashuv jarayonlari va yoshlar ma’naviyati. Toshkent: Innovatsiya-Ziyo, 2021, B. 23–67.
4. Nurmatov B. Zamonaviy axborot makoni va yoshlar. Samarqand: SamDU nashriyoti, 2020, B. 15–60.
5. To‘xtaboyev O. Yoshlar ongiga axborot-ta’sir omillari. Toshkent: Fan va texnologiya, 2017, B. 33–72.
6. Bauman Z. Globalization: The Human Consequences. Cambridge: Polity Press, 1998, P. 5–98.
7. Giddens A. Runaway World: How Globalization is Reshaping Our Lives. London: Profile Books, 2003, P. 34–120.
8. Castells M. The Power of Identity. Oxford: Blackwell, 2004, P. 41–150.

9. Robertson R. Globalization: Social Theory and Global Culture. London: Sage Publications, 1992, P. 22–100.
10. UNESCO. Youth and Globalization: Trends and Perspectives. Paris, 2020, P. 10–55.
11. O‘zbekiston Respublikasi Prezidentining 2017–2023 yillardagi yoshlarga oid qaror va farmonlari, B. 1–30.
12. Xudoyberdiyev I. Ma’naviy muhit va yoshlar tarbiyasi. Toshkent: Fan, 2016, B. 25–80.